

Endringer i regnskapsloven

Regjeringen har foreslått endringene i regnskapsloven og verdipapirhandelloven for å gjennomføre EU-direktiver. De viktigste endringene vil være for små foretak som får redusert kravene til noteopplysninger.

Statsautorisert revisor
Signe Haakanes
Rådgiver regnskap i Revisorforeningen

Seniorrådgiver
Harald Brandsås
Revisorforeningen

De foreslåtte endringene er samlet sett ikke vesentlige og er mindre omfattende enn det Regnskapslovutvalget foreslo i 2015 og 2016. Det mest skuffende er at regjeringen ikke gir signaler om hva selskapene skal opplyse om bærekraft.

Proposisjonen inneholder ingen opplysninger om når endringene vil tre i kraft. Vi antar at lovendringer vil bli vedtatt i Stortinget i vårsesjonen 2021. Om endringer kan påvirke årsregnskap for regnskapsåret 2021, er uvisst.

Generelt om krav til regnskapet

Regjeringen fremmet 18. desember 2020 Prop. 66 LS 2020–2021 Endringer i verdipapirhandelloven og regnskapsloven mv.¹ Lovproposisjonen hadde utgangspunkt i utredninger fra et lovutvalg oppnevnt av og med mandat fra regjeringen fra 2014. Regnskapslovutvalget, ledet av professor Erlend Kvaal, leverte i 2015 og 2016 to NOU-er om hvordan regnskapsloven kunne tilpasses til EU-direktiver, og moderniseres og tilpasses internasjonal utvikling på regnskapsområdet.

Forslagene ble stort sett tatt godt imot, men enkelte mente at virkningene av endringene ikke var godt nok utredet. Revisorforeningen ga en klar støtte til hovedlinjene i forslagene.

Ett av forslagene var at de materielle regnskapsreglene skulle åpne for de vurderingsreglene som følger av IFRS for SMEs for å legge til rette for at også foretak som ikke er børsnoterte og følger IFRS, skulle kunne ha internasjonalt orienterte regnskapsregler. Da det ble klart at dette forslaget ikke ville bli fulgt opp og Finanstilsynet utarbeidet et minimumsforslag til gjennomføring av direktivene, foreslo Revisorforeningen etter avtale med Finansdepartementets politiske ledelse noen mindre endringer i regnskapslovens grunnleggende prinsipper. Målet var å ta bort noen hindringer for internasjonal tilpasning av reglene. I proposisjonen er ikke dette forslaget nevnt.

Status etter lovproposisjonen er da at regnskap i all hovedsak skal utarbeides etter de reglene som har vært gjeldende etter regnskapsloven av 1998. Også regnskapsstandardene må være i tråd med 1998-loven. Innenfor de rammene som loven setter, er det dog mulighet for å videreutvikle god regnskapskikk.

Arbeidet med regnskapsstandarder

Finansdepartementet har ikke funnet grunnlag for å foreslå større endringer i regnskapsloven slik Regnskapslovutvalget foreslo. Departementet uttaler

at slike endringer bare bør gjennomføres dersom det kan påvises at nytten er større enn merkostnaden. Formålet med proposisjonen er derfor bare å gjennomføre nødvendige direktivendringer.

Departementet uttaler at norske foretak som opererer i et internasjonalt miljø, er tjent med en regnskapsregulering som gir internasjonalt gjenkjennbare regnskaper, fordi sammenlignbare regnskaper er mer egnet til å kommunisere foretakenes stilling på tvers av land enn regnskaper med mange nasjonale særtrekk. Dette har betydning for foretakenes evne til å tiltrekke seg kapital og til å oppnå gunstige avtaler med utenlandske partnere.

Kvaliteten på foretakenes årsregnskaper er viktig for et velfungerende næringsliv og for samfunnet ellers. God regnskapskikk og utviklingen av regnskapsstandarder for å utfylle regnskapslovens generelle regler er derfor av stor betydning. Departementet vil vurdere hvordan arbeidet med standardsetting kan organiseres og videreutvikles. Hvordan denne vurderingen skal skje, er ikke beskrevet, men vi forventer at departementet vil ta kontakt med blant annet de organisasjoner som står bak Norsk Regnskapsstiftelse (NRS).

Departementet gir ingen føringer eller uttalelser om arbeidet i Norsk Regnskapsstiftelse med en ny norsk regnskapsstandard basert på IFRS for SMEs innenfor rammen av gjeldende regnskapslovgivning. Det betyr at det

¹ Kan lastes ned via: www.bitly.com/2LHkKW05

De viktigste endringene i regnskapsloven er for små foretak som får redusert kravene til noteopplysninger.

er opp til NRS å fortsette, eller rettere sagt ta opp igjen, arbeidet med å utgi norske regnskapsstandarder innenfor rammen av gjeldende lovgivning og med de føringer lovgivende myndighet har gitt. Revisorforeningen mener at Norsk RegnskapsStiftelse nå bør fullføre arbeidet med den nye regnskapsstandarden for foretak som ikke er børsnoterte og ikke er små (øvrige foretak). Eksisterende standarder er uendret gjennom mange år og det er behov for oppdateringer.

Redegjørelse om samfunnsansvar

Departementet deler høringsinstansenes vurdering av at rapportering om samfunnsansvar har en viktig funksjon, men det foreslås likevel bare å gjøre enkelte justeringer om redegjørelse om samfunnsansvar i regnskapsloven § 3–3 c for å ivareta opplysningskravene i direktivet om ikke finansiell-rapportering. Justeringene gjelder tilføyelse av krav om annen forklarende og beskrivende informasjon samt en mulighet for foretakene til i unntakstilfeller å utelate informasjon som kan være til skade for foretakets konkurranse-

sige situasjon. Departementet presiserer at det skal legges en høy terskel til grunn for anvendelse av unntaksbestemmelsen.

Departementet foreslår at bestemmelsen i regnskapsloven § 3–3 c gis en utforming som i større grad reflekterer oppbyggingen av bestemmelsen i direktivet. Virkeområdet til regnskapsloven § 3–3c foreslås ikke endret. Redegjørelsesplikten gjelder store foretak.

Det er ventet at EU-kommisjonen vil legge frem forslag til et revidert direktiv om ikke-finansielle opplysninger i mars 2021. Revisorforeningen ba i høringssvaret om at brukernes behov for denne type opplysninger («ikke-finansiell redegjørelse») utredes nærmere. Revisorforeningen viser blant annet til at brukermønstre og behov for selskapsinformasjon har endret seg, og vil fortsette å endre seg i betydelig grad. Dette er ikke fulgt opp, men departementet kommer tilbake med endringer av loven når direktivet er endret i 2021.

Miljørapporteringen i Norge for 20 år siden var ledende, mens vi i dag ligger langt bak de beste. Norge stilte radikale lovkrav til rapportering. Disse kravene er ikke vesentlig endret på 20 år. Resten av Europa har skjerpet sine krav flere ganger i den perioden. Politisk er dette høyt på agendaen til von der Leyen-kommisjonen i EU, mens det i Norge dessverre ikke diskuteres politisk. Selv om vi har et knippe selskaper som har meget god rapportering, er ikke det nok til å være ledende.

Oppfølgingen av Regnskapslovutvalgets og Klimarisikoutvalgets forslag kunne gitt regjeringen gode muligheter til å bli en pådriver. Nå risikerer den betydelig kritikk fra brukerne og fra opposisjonen på Stortinget. Det er skuffende bare å gjøre en teknisk tilpasning til endringene i regnskapsdirektivet. Når regjeringen uttrykker store ambisjoner på bærekraft, må det også gjøre utslag på hvordan regjeringen forventer rapporteringen av bærekraft bør være.

Kravene til rapportering bør også inkludere selskaper som ikke er store, men som har forhold brukerne forven-

ter at det opplyses om. Små selskaper bør fortsatt være fritatt med mindre de er i en situasjon eller bransje hvor opplysninger forventes.

Redegjørelse om foretaksstyring

Regnskapspliktige som nevnt i regnskapsloven § 3–3b med verdipapirer notert på regulert marked, skal i årsberetningen eller i dokument det er henvisning til i årsberetningen, redegjøre for sine prinsipper og praksis om foretaksstyring.

Departementet slutter seg til Regnskapslovutvalgets vurderinger av at det er behov for å ta inn et nytt krav om at foretakene må opplyse om foretakets retningslinjer for likestilling og mangfold med hensyn til for eksempel alder, kjønn og utdannings- og yrkesbakgrunn for sammensetning av styre, ledelses- og kontrollorganer og deres undervalg. Dersom foretaket ikke har slike retningslinjer, skal dette begrunnes.

Oppstillingsplaner og vurderingsregler

Endringene i regnskapslovens vurderingsregler og reglene for oppstillingsplaner er begrenset til nødvendige tilpasninger til ordlyden i regnskapsdirektivet (direktiv 2013/34/EU).

- Distribusjonsutgifter skal ikke inngå i anskaffelseskost ved tilvirkning. Dette presiseres i regnskapsloven § 5–4 annet ledd. Departementet antar at «distribusjonsutgifter» i denne sammenhengen bør forstås på samme måte som «distributionsomkostninger» i den danske loven. «Distributionsomkostninger» omfatter bl.a. omkostninger affholdt med henblik på salget, herunder salgsfremmende aktiviteter og ordreoptagelse samt omkostninger ved forsendelse av varer til kunder», jf. merknadene til den danske loven.
- I § 3–2 femte ledd presiseres et unntak fra konsernregnskapsplikt dersom samtlige av foretakets datterforetak kan utelates fra konsolidering etter § 3–8.

- Et datterselskap kan utelates fra konsolidering hvis det er særlig vanskelig og uforholdsmessig kostbart å hente inn informasjon om datterselskapet innen en rimelig frist, eller det foreligger alvorlige og langvarige begrensninger som i vesentlig grad er til hinder for morforetakets utøvelse av sine rettigheter.
- Det er presisert at det er mulig å tilføye delsummer som ikke inngår i lovens oppstillingsplaner.
- Ekstraordinære poster fjernes fra oppstillingsplanene for resultatregnskap. Endringen har liten praktisk betydning fordi ekstraordinære poster allerede ble fjernet fra god regnskapsskikk i 2009, bortsett fra som et alternativ i små foretak for å presentere virkningen av prinsippendringer og vesentlige feil i tidligere års regnskaper.
- Dersom den økonomiske levetiden for goodwill ikke kan anslås pålitelig, skal goodwill avskrives over maksimalt ti år. Nedskrivning av goodwill skal ikke reverseres.
- Det skal skilles mellom utgifter til egen forskning (som alltid skal kostnadsføres) og utgifter til egen utvikling (som kan kostnadsføres). Dersom den økonomiske levetiden for balanseførte utviklingsutgifter ikke kan anslås pålitelig, skal balanseførte utviklingsutgifter avskrives over maksimalt ti år. I oppstillingsplanen for balansen endres «Forskning og utvikling» til «Utvikling».
- **Endringer knyttet til noteopplysninger**
- Det presiseres i § 1–10 at en opplysning er vesentlig dersom utelates eller feil i slike opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke beslutninger som brukere tar på grunnlag av foretakets årsregnskap. Enkeltposters vesentlighet skal vurderes i sammenheng med andre tilsvarende poster.
- Noteopplysninger for poster i balanse og resultatregnskap skal ha samme rekkefølge som postene i oppstillingen for balanse og resultatregnskap. Bestemmelsen gjelder også for små foretak.

- Tilføyelser i notekravene for foretak som ikke er små:
 - Det skal opplyses om bruttobeløp for eiendeler og forpliktelser eller inntekter og kostnader som er presentert netto i balanse- eller resultatoppstilling.
 - Det skal opplyses om arten og den økonomiske virkningen av vesentlige hendelser som har inntruffet etter balansedagen, og som ikke er regnskapsført i resultatregnskap eller balanse. Departementet mener at bestemmelsen også skal gjelde for små foretak, men det forutsetter at §§ 7–35–7–46 utvides med en slik bestemmelse.

Lettelser i notekravene for små foretak

Regnskapsdirektivet begrenser hvilke noteopplysninger som kan kreves av små foretak. Derfor oppheves enkelte notekrav for små foretak:

- Virkning av endring i regnskapsprinsipp, feil i tidligere årsregnskap og korrigerende av slike feil, samt omklassifiseringer
- Regnskapsvalutaen og omregningskursen dersom årsregnskapet presenteres i en annen valuta enn regnskapsvalutaen
- Konsernforhold og om tilknyttede selskaper (enkelte deler av bestemmelsen)
- Anskaffelseskost for finansielle instrumenter og varederivater som er vurdert til virkelig verdi etter regnskapsloven § 5–8
- Spesifikasjon av driftskostnadene som ikke er spesifisert etter sin art i resultatregnskapet
- Endring i avskrivningsplan
- Forskning og utvikling
- Hvilke forpliktelser som er dekket av andre avsetninger for forpliktelser, jf. regnskapsloven § 6–2 D I nr. 3
- Aksjekapitalen, eiere mv. (§ 7–42 første til tredje ledd)
- Obligatorisk tjenestepensjon
- Ytelser til ledende personer
- Lån eller sikkerhetsstillelse til fordel for daglig leder og leder av styret oppheves delvis – tilpasses bestemmelsen i direktivet

Endringer i verdipapirhandelloven – periodisk rapportering og land-for-land-rapporter

Verdipapirhandelloven er en sentral lov for kapitalmarkedet. Den regulerer adferden til aktørene, som at man ikke kan kjøpe aksjer om man har innsideinformasjon. Det ble gjort endringer i EUs rapporteringsdirektiv i 2015 blant annet om hyppigheten av den periodiske rapporteringen. I endringsdirektivet fjernes nasjonale myndigheters generelle mulighet til å gi regler om kvartalsrapportering. Lovkrav om rapportering hvert kvartal oppfattes å være unødvendig byrdefullt, også hyppig rapportering kan medvirke til kort-

siktighet i foretakene. Denne endringen er gjennomført ved å oppheve en tidligere bestemmelse i verdipapirforskriften om kvartalsrapportering fra 1. januar 2017.

Finansdepartementet foreslår forskriftshjemler for å kunne gjennomføre varslede EU-regler om innføring av et felles europeisk tilknytningspunkt for de nasjonale lagringsmekanismene for informasjonspliktige opplysninger. Europeiske investorer skal enkelt få tilgang til slike opplysninger for alle selskaper notert på regulert marked i EØS.

Endringsdirektivet gir også regler om land-for-land-rapportering. Reglene krever at utstedere som driver virksomhet innen utvinningsindustrien, skal utarbeide en rapport om betaling til myndigheter. Slike regler var i hovedsak allerede gjennomført i norsk rett før endringsdirektivet ble utredet av Verdipapirlovutvalget. Departementet foreslår ikke ytterligere regler selv om dette er etterspurt av mange i Norge.

Forbered deg til ESEF-rapportering

Det siste året har selskaper over hele Europa forberedt seg på det nye European Single Electronic Format, og det kommende året må norske selskaper gjøre det samme. Hva kan vi lære av landene som allerede har innført ESEF?

CEO
Kim Eriksen
ParsePort
Han er styremedlem i XBRL
Denmark

Fra 1. januar 2021 måtte børsnoterte selskaper i Europa sende inn sine årsrapporter til ESEF (European Single Electronic Format). For utstedere med Norge som hjemstat, vil trolig forordningen ikke bli gjeldende før 1. januar 2022.¹

Det betyr at Norge er i en unik posisjon. Fordi ESEF ikke trer i kraft før den er tatt inn i EØS-avtalen eller gjennomført i norsk rett, betyr det at

den først trer i kraft ett år etter mange andre europeiske land. Norske selskaper kan derfor benytte seg av de funnene som selskaper i andre land har gjort.

Hva er nøkkelementene i en ESEF-rapport? Hva blir revisorens rolle? Og hvordan oppnår vi best ESEF-implementeringen? Dette er alle spørsmål som selskaper i andre land har stilt seg selv, og i denne artikkelen vil vi prøve å komme med svarene på disse.

Det som er viktig

Hos ParsePort har vi brukt det siste året på å gjøre våre kunder klare til å rapportere til ESEF. Dette betyr at vi

har fått et ganske godt innblikk i hva som er viktigst for selskaper når det gjelder å produsere en ESEF-rapport.

De fleste selskapene er interessert i hva det kommer til å bety for dem. Hva trenger de for å endre arbeidsprosessen? Hvordan skal en ESEF-rapport se ut? Hva koster det å gjøre seg klar for ESEF? Hvilke nye verktøy trenger de?

Svarene på disse spørsmålene avhenger både av hvilken leverandør og hvilken løsning du velger, men du må uansett ta tre ting i betraktning: «graphics», «mapping» og «timing», se illustrasjon neste side.

¹ <https://revisorforeningen.no/fag/nyheter/ESEF-fra-2020/>